

Viittomakieli on itsenäinen kieli

Mielipidesivulla julkaistiin (HS 22. 4.) Tapio Vilpposen kirjoitus otsikolla "Viittomakieli on vailla merkitystä". Kirjoitus on jälleen yksi hyökkäys viittomakieltä ja sen käyttöä vastaan. Vilpposen tunteellisen ja epäasiallisen sävyn takia kannata ryhtyä oikomaan kail hänen väitteitään. Pari asiatieta on kuitenkin mainittava, jottei yleisölle ja päättäjille jäisi asiasta väärää kuvaa.

1) Viittomakielen merkityksestä puhuttaessa täytyy erottaa kuurouden eri lajit toisistaan. Viittomakieli ei ole yhtä tärkeä kuuroutuneelle, joka on jo oppinut suomenkielen ennen kuuroutumistaan, kuin syntymäkuurolle, jolta puuttuu perifeeriset (= kuuloon liittyvät) mahdollisuudet oppia kieli normaalilla tavalla. Kun puhutaan viittomakielen tärkeydestä, tarkoitetaan nimenomaan sen tärkeyttä syntymäkuurojen ensimmäisenä kielenä.

2) Syntymäkuuroja on maassamme ainakin 3 000 (ei 1 000, kuten Vilpponen erheellisesti väittää).

3) Viittomakieli on syntymäkuurojen luonnollinen ensisijainen viestintäväline, huomioon ottaen heidän kielenoppimisedellytyksensä.

4) Tämä ei tarkoita, ettei syntymäkuurolle pitäisi opettaa suomea, tai ettei suomi olisi heille vähintäänkin yhtä tärkeä kuin viittomakieli. Pitäisi vain tunnustaa heidän kielenoppimistavoitteekseen kaksikielisyys: viittomakieli ensi kielenä, suomi toisena kielenä. Ensikielen hyvä taito edistää toisen omaksumista.

5) Ensikielen kunnollinen oppiminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa on tärkeintä lapsen älylliselle, henkiselle ja sosiaaliselle kehitykselle.

6) Viittomakieli (= varsinainen viittomakieli, syntymäkuurojen

keskenään käyttämä viittomakielen laji) on teoreettisesti katsottuna itsenäinen kieli.

Se täyttää äänellisyyttä lukuun ottamatta ne kriteerit, mitä yleisessä kieliteoriassa on tapana vaatia viestintäjärjestelmältä, jota voi kutsua (luonnolliseksi) kieleksi.

7) Myöhemmin kuuroutuneiden asema on useimmiten aivan erilainen kuin syntymäkuurojen. Vilpponen suosittaa yleisratkaisuna kuurouden ongelmaan luottamista teknisiin apuvälineisiin. Se on paikallaan kuuroutuvia ja huonokuuloisia varten, joille voi olla paljon hyötyä yhä paremmista kuulolaitteista. Mutta edes maailman paras kuulolaite ei auta syntymäkuuroa kuulemaan.

8) Tekstipuhelin on edistysaskel ja arvokas apuväline kaikille kuuroille ja huonokuuloisille. Mutta sehän on vain etäviestintää varten. Ei kukaan voi viestiä arkisista asioistaan perhepiirissä tekstipuhelinta tai vastaavaa käyttäen. Juuri arkikäyttö elämän läbitilanteissa on kielen tärkein käyttömuoto.

9) Viittomakieli on syntymäkuuroille yhtä tärkeä kuin suomen kieli normaalikuuloiselle. Viittomakieli olisi itse asiassa tunnustettava yhdeksi kotimaiseksi kieleksi. Näin on jo tehty Ruotsissa. Aloite asiassa on jätetty Kotimaisten kielten tutkimuskeskukselle. Ehdotus sisältää mm. sen toivomuksen, että opetusministeriö asettaisi laajapohjaisen työryhmän tai komitean selvittämään viittomakielen lainsäädännöllistä asemaa.

Asiallinen keskustelu viittomakielestä on tarpeen ja tervetullutta. Mutta vaikutusmahdollisuuksia ei saa käyttää väärin niitä vastaan, joiden asema on jo ennestään huonompi kuin muiden.

Fred Karlsson
Helsingin yliopiston
yleisen kielitieteen professori